SPRAWDZIAN · WOS

Sprawdzian ze zmian na świecie po 1989 r. (WOS) **Grupa A**

WOS: koniec zimnej wojny, globalizacja i nowy ład międzynarodowy

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 21

10 zadań, 21 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Który traktat ustanowił osobowość prawną UE i wzmocnił rolę Parlamentu Europejskiego?

(A) Traktat z Maastricht (1992)
(B) Traktat rzymski (1957)
(C) Traktat nicejski (2001)
(D) Traktat lizboński (2007/2009)

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Protokół z Kioto (1997) i Porozumienie paryskie (2015) dotyczą

(A) liberalizacji wolnego handlu i znoszenia ceł między państwami członkowskimi
(B) zakazu rozprzestrzeniania broni jądrowej i ograniczenia prób atomowych
(C) ochrony praw uchodźców i zasad przyjmowania osób ubiegających się o azyl
(D) ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i walki ze zmianami klimatu

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–2 pkt)

Oceń zdania o integracji europejskiej.

1. Do strefy euro należy tylko część krajów UE.	**P**	**F**
2. Traktat z Lizbony (2007) ustanowił Unię Europejską.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Dopasuj organizację do regionu działania.

1. Unia Afrykańska (UA)	...	A. Azja Południowo-Wschodnia
2. Liga Arabska	...	B. Afryka
3. Mercosur	...	C. Bliski Wschód i Afryka Północna
4. ASEAN	...	D. Ameryka Południowa

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 5. (0–4 pkt)

Dopasuj kraj do skutku Arabskiej Wiosny (2010–2012).

1. Tunezja	...	A. Ustąpienie Mubaraka (2011) i wybór Mursiego; w 2013 r. wojskowy zamach stanu przywrócił rządy autorytarne
2. Egipt	...	B. Obalenie Ben Alego (2011) i najdłużej trwająca tranzycja demokratyczna w regionie, osłabiona od 2021 r. przez przejęcie pełni władzy przez prezydenta Kaisa Saieda
3. Syria	...	C. Wojna domowa i upadek reżimu Kaddafiego przy interwencji NATO, następnie chaos i rozpad struktur państwa
4. Libia	...	D. Protesty zdławione przez Assada, eskalacja do wieloletniej wojny domowej z udziałem zewnętrznych mocarstw

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–1 pkt)

Uzupełnij: Wspólna waluta wprowadzona przez część państw Unii Europejskiej, obowiązująca w Polsce docelowo po spełnieniu kryteriów konwergencji, nazywa się (1) _____ .

(1) do wyboru: funt / ecu / euro / marka

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Podaj dwa wyzwania, przed którymi stoi ONZ w XXI wieku.

Zadanie 8. (0–2 pkt)

Wyjaśnij pojęcie „miękka siła" (soft power) w polityce międzynarodowej. Podaj dwa przykłady jej stosowania.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

Podaj dwa pozytywne i dwa negatywne skutki globalizacji.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, na czym polegał tzw. porządek jednobiegunowy (unipolarny) w stosunkach międzynarodowych po zakończeniu zimnej wojny. Wskaż jeden przejaw jego stopniowego osłabiania się w XXI wieku.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/wos/zmiany-na-swiecie-po-1989

Sprawdzian ze zmian na świecie po 1989 r. (WOS) Grupa B

WOS: koniec zimnej wojny, globalizacja i nowy ład międzynarodowy

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 21

10 zadań, 21 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Zasada R2P (Responsibility to Protect) zakłada, że

(A) suwerenność państwa jest nienaruszalna i wyklucza ingerencję z zewnątrz, nawet przy łamaniu praw

(B) ONZ ma obowiązek budowy demokracji i organizowania wolnych wyborów w państwach niedemokratycznych

(C) społeczność międzynarodowa ma prawo interweniować, gdy państwo nie chroni swoich obywateli

(D) państwa NATO mają obowiązek wzajemnej obrony, gdy jeden z członków zostanie zaatakowany

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Symbolicznym końcem podziału Europy na blok wschodni i zachodni był upadek muru berlińskiego, do którego doszło w roku:

(A) 1992

(B) 1991

(C) 1990

(D) 1989

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–2 pkt)

Oceń.

1. NATO uznaje za domeny operacyjne tylko ląd, morze i przestrzeń powietrzną, bez cyberprzestrzeni.	**P**	**F**
2. Globalizacja kulturowa polega na jednokierunkowym przepływie kultury ze Stanów Zjednoczonych do reszty świata.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Dopasuj organizację lub inicjatywę międzynarodową do roku jej powstania.

1. Światowa Organizacja Handlu (WTO)	...	A. 1995
2. Unia Europejska (w obecnej nazwie, na mocy traktatu z Maastricht)	...	B. 2002
3. Grupa G20 na szczeblu przywódców państw i rządów	...	C. 2008
4. Unia Afrykańska	...	D. 1993

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 5. (0–4 pkt)

Dopasuj wydarzenie związane ze zmianami na świecie po 1989 roku do roku, w którym miało miejsce.

1. Upadek muru berlińskiego	...	A. 1989
2. Zjednoczenie Niemiec	...	B. 2004
3. Rozpad Związku Radzieckiego	...	C. 1991
4. Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej	...	D. 1990

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–1 pkt)

Uzupełnij: Symboliczna granica dzieląca podczas zimnej wojny demokratyczną Europę Zachodnią od komunistycznego bloku wschodniego bywa określana mianem „(1) _____ kurtyny".

(1) do wyboru: żelaznej / ołowianej / stalowej / aksamitnej

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, czym jest „zderzenie cywilizacji" (S. Huntington) i podaj jeden przykład konfliktu, który można interpretować w tym ujęciu.

Zadanie 8. (0–2 pkt)

Podaj dwie przyczyny upadku systemu komunistycznego w Europie Środkowo-Wschodniej pod koniec lat 80. XX wieku.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

Wymień i krótko scharakteryzuj jeden pozytywny oraz jeden negatywny skutek procesów globalizacji zachodzących na świecie po 1989 roku.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

Wyjaśnij pojęcie „wielobiegunowy porządek światowy" i podaj dwa przykłady mocarstw kształtujących ten porządek.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/wos/zmiany-na-swiecie-po-1989

Sprawdzian ze zmian na świecie po 1989 r. (WOS)

Grupa A

1. (1 pkt) **D**

2. (1 pkt) **D**

3. (2 pkt) **1. P; 2. F** — po 1 pkt za zdanie

4. (4 pkt) **1–B, 2–C, 3–D, 4–A** — po 1 pkt za parę

5. (4 pkt) **1–B, 2–A, 3–D, 4–C** — po 1 pkt za parę

6. (1 pkt) **(1) euro**

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: 1) Reforma Rady Bezpieczeństwa — prawo weta blokuje skuteczne działanie (np. Rosja blokuje rezolucje ws. Ukrainy). 2) Zmiany klimatu — brak mechanizmów wymuszających realizację porozumień środowiskowych.
Punktacja: 2 wyzwania po 1 pkt.

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Soft power (J. Nye) — zdolność wpływania na innych przez przyciąganie i perswazję (kultura, wartości, dyplomacja), a nie przez przymus militarny czy ekonomiczny. Przykłady: 1) Hollywoodzka kultura masowa promująca amerykański styl życia. 2) Program Erasmus UE budujący więzi między studentami europejskimi.
Punktacja: Definicja (1 pkt), 2 przykłady (1 pkt).

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Pozytywne: 1) Szybki przepływ informacji i technologii. 2) Wzrost handlu międzynarodowego i bogactwa. Negatywne: 1) Pogłębianie nierówności między krajami bogatymi a biednymi. 2) Zagrożenie dla tożsamości kulturowej — homogenizacja kulturowa (mcdonaldyzacja).
Punktacja: 2 pozytywne (1 pkt), 2 negatywne (1 pkt).

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Porządek jednobiegunowy oznaczał sytuację po zakończeniu zimnej wojny i rozpadzie ZSRR (1991), w której Stany Zjednoczone pozostały jedynym supermocarstwem zdolnym do globalnego oddziaływania militarnego, gospodarczego i politycznego, bez porównywalnego rywala. Jego stopniowe osłabianie się przejawia się m.in. w dynamicznym wzroście gospodarczej i politycznej pozycji Chin oraz odbudowie mocarstwowych ambicji Rosji, co prowadzi do kształtowania się bardziej wielobiegunowego układu sił.
Punktacja: Poprawne wyjaśnienie porządku jednobiegunowego jako dominacji jednego mocarstwa (USA) po rozpadzie ZSRR (1 pkt) + trafny przejaw osłabiania, np. wzrost znaczenia Chin, odbudowa mocarstwowej pozycji Rosji (1 pkt). 2 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **D**

3. (2 pkt) **1. F; 2. F** — po 1 pkt za zdanie

4. (4 pkt) **1–A, 2–D, 3–C, 4–B** — po 1 pkt za parę

5. (4 pkt) **1–A, 2–D, 3–C, 4–B** — po 1 pkt za parę

6. (1 pkt) **(1) żelaznej**

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Huntington: po zimnej wojnie główne konflikty toczą się wzdłuż linii podziałów cywilizacyjnych (chrześcijaństwo/islam, Zachód/Azja itd.), nie ideologicznych czy ekonomicznych. Przykład: konflikt w byłej Jugosławii (prawosławni Serbowie / katoliccy Chorwaci / muzułmańscy Bośniacy).
Punktacja: Wyjaśnienie (1 pkt), przykład (1 pkt).

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Po pierwsze, głęboka zapaść gospodarcza krajów bloku wschodniego, wynikająca z niewydolności gospodarki centralnie planowanej, prowadziła do pustych półek sklepowych i narastającego niezadowolenia społecznego. Po drugie, reformy Michaiła Gorbaczowa w ZSRR – pierestrojka i głasnost – oraz faktyczne odejście od tzw. doktryny Breżniewa (gwarantującej interwencję zbrojną w obronie ustroju komunistycznego) otworzyły przestrzeń dla działań opozycji demokratycznej, takiej jak polska Solidarność, bez ryzyka radzieckiej interwencji militarnej.
Punktacja: Za każdą trafną przyczynę – 1 pkt (maks. 2 pkt). Przykładowe przyczyny: zapaść gospodarcza i niewydolność gospodarki centralnie planowanej, polityka pierestrojki i głasnosti Michaiła Gorbaczowa i wycofanie się ZSRR z „doktryny Breżniewa", działalność opozycji demokratycznej (np. Solidarności w Polsce), rosnąca presja społeczna i informacyjna z Zachodu. 2 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Pozytywnym skutkiem globalizacji jest znaczący wzrost międzynarodowej wymiany handlowej i inwestycji, co ułatwiło transfer technologii i zwiększyło dostępność dóbr oraz usług dla konsumentów na całym świecie. Negatywnym skutkiem jest natomiast pogłębienie nierówności ekonomicznych – zarówno między państwami, jak i wewnątrz nich – oraz utrata miejsc pracy w niektórych branżach krajów wysoko rozwiniętych na rzecz państw oferujących niższe koszty produkcji.
Punktacja: 1 pkt – trafny i scharakteryzowany skutek pozytywny (np. wzrost wymiany handlowej i inwestycji międzynarodowych, transfer technologii). 1 pkt – trafny i scharakteryzowany skutek negatywny (np. pogłębienie nierówności, utrata miejsc pracy w niektórych branżach). Maks. 2 pkt.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Wielobiegunowość: wiele ośrodków władzy/wpływu w stosunkach międzynarodowych (nie dominacja jednego supermocarstwa). Przykłady: USA, Chiny, UE, Rosja, Indie.
Punktacja: Definicja (1 pkt), 2 przykłady (1 pkt).

Skala ocen (orientacyjna, 21 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	19–21 pkt
dobry (4)	16–18 pkt
dostateczny (3)	11–15 pkt
dopuszczający (2)	7–10 pkt
niedostateczny (1)	0–6 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/wos/zmiany-na-swiecie-po-1989**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.